

Příroda

Petr Macháček

Zámecký rybník

Zámecký rybník v Lednici je součástí národní přírodní rezervace Lednické rybníky. Známa je kolonie volavek a kvakošů, která je trvale obsazena již od roku 1923. Žijí zde však i další druhy vodních ptáků a jejich výskyt je ovlivňován stavem vody.

V rybnících bývají zpravidla velmi vysoké obsádky kaprů. Ti veškerou dostupnou potravu sežerou a musí být dále dokrmováni obilím, případně i jinou potravou. Kapři zkonsumují především zooplankton, který pak nemůže filtrovat vodu, a v důsledku toho se následně rozmnoží mikroskopické řasy. Při hledání potravy kapři ryjí v bahně, čímž kalí vodu, a vyloví zde veškeré živočichy. Výsledkem vysoké obsádky kaprů v rybníku je pak kalná voda s minimální průhledností a bez potravy pro ptáky.

Z uvedených důvodů stanovuje ochrana přírody maximální velikost obsádek. Ta však ze strany nájemců rybníků nebývá vždy dodržována. Tak tomu bývalo na Zámeckém rybníku v posledních letech zcela pravidelně, a proto byla s nájemcem smlouva zrušena. V roce 2004 zůstal rybník tedy zcela bez násady. Dostaly se sem jen drobné ryby z Dyje, které proplavaly přes česla. Díky tomu zde byla celoročně čistá voda a velké množství ptáků. V létě se na části vodní plochy rozmnožily vláknité řasy, které vytvářejí povlaky i na hladině. Později zmizely a ve větším rozsahu se na hladině rozrostl okřehek. Určitě se objevily i další vodní rostliny, pozoroval jsem např. poměrně vzácný růžkatec potopený. Tato vegetace neměla na ptáky negativní vliv a ani z estetického hlediska nepůsobila v kontextu s okolní přírodou zámeckého parku rušivě.

Ptáky na Zámeckém rybníku sleduji poměrně málo (na rozdíl od ostatních rybníků NPR Lednické rybníky), přesto se dají i z těchto pozorování učinit závěry. Následující údaje vycházejí z celkem 67 kontrol, které jsem uskutečňoval vždy od března do listopadu v letech 1996 až 2004. Výsledky jsou stručně komentovány dle jednotlivých druhů vodních ptáků, kteří jsou řazeni podle zoologického systému.

Zámecký rybník (foto Petr Macháček)

Kvakoš noční (foto Petr Macháček)

Potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*)

Vyskytovala se ojediněle, v letech 2000–2003 nebyla pozorována žádná. Neobvyklá byla početnost v roce 2004, kdy jsem zaznamenal sedm rodnin.

Potápka roháč (*Podiceps cristatus*)

Téměř pravidelně zde jeden až dva páry hnízdily, v roce 2004 tu hnízdily tři páry.

Kormorán velký (*Phacrocorax carbo*)

Vyskytuje se tu nepravidelně, v roce 2001 jeden pár zahrnul a vyvedl dvě mláďata. Na podzim kormoráni občas nocují na stromech rostoucích na ostrovech – např. 31. 10. 2001 bylo viděno 140 exemplářů. Zvýšený výskyt byl zaznamenán v roce 2002 – pravidelně kolem deseti exemplářů, 20. 8. 2002 dva a čtyřicet exemplářů. V následujícím roce jsem pozoroval pouze jednou jeden exemplář, rovněž v roce 2004 zaznamenány jedenkrát (29. 3.) dva exempláře.

Kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*)

Na dvou ostrovech hnízdí pravidelně kolem 250 párů. Jejich početnost je značně vyrovnaná.

Volavka stříbřitá (*Egretta garzetta*)

Od počátku června 2000 se zdržovaly v kolonii čtyři exempláře, jeden pár zřejmě postavil hnízdo. 17. 6. 2003 zaznamenan jeden exemplář.

Volavka bílá (*Egretta alba*)

Pozorována pouze několikrát: 31. 10. 2001 patnáct exemplářů, 1. 11. 2002 sedmnáct exemplářů a po jednom exempláři 27. 11. a 4. 12. 2002.

Volavka popelavá (foto Petr Macháček)

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*)

Každoročně hnízdí na třech ostrovech. Početnost kolísala mezi 200 a 260 páry, v posledních letech jsou stavy nižší.

Labuť velká (*Cygnus olor*)

Zaznamenával jsem nepravidelně jeden až čtyři exempláře (16. 4. 2004 výjimečně 17 exemplářů), jeden pár hnízdil v roce 1998, 2003 a 2004.

Husa velká (*Anser anser*)

Nepravidelně tu hnízdí - zaznamenal jsem dvě rodiny v roce 1998 a 2000 a po jedné rodině v letech 1999, 2001, 2003 a 2004.

Kopřivka obecná (*Anas strepera*)

Vyskytuje se poměrně pravidelně v počtu od několika jedinců až po asi 20 exemplářů (zvýšená početnost byla na jaře roku 2004 - 29. 3. zaznamenáno 47 exemplářů), na podzim početnost vzrůstá na 30 až 50 exemplářů, max. 200 exemplářů bylo zaznamenáno 21. 10. 2000. V roce 1999 byly pozorovány dvě rodiny, po jedné rodině v letech 1997, 2000 a 2004.

Čírka obecná (*Anas crecca*)

Objevuje se tu zcela nepravidelně v počtu nejvýše několika exemplářů.

Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*)

Vyskytuje se zde zcela pravidelně a početně. Na jaře bývá přes sto exemplářů, pak až několik desítek, od srpna mnoho set - např. 9. 9. 1997 zaznamenáno 1300 exemplářů, 21. 10. 2000 pak 1500 exemplářů. Pravidelně několik párů hnízdí, pozoroval jsem jednu až několik rodin - nejvíce čtyři v letech 1999 a 2004.

Zrzohlávka rudozobá (foto Petr Macháček)

Čírka modrá (*Anas querquedula*)

Nepravidelně se objevuje jeden až několik exemplářů (max. 16 exemplářů 25. 3. 2003).

Lžičák pestrý (*Anas clypeata*)

Několik pozorování v posledních třech letech – max. pět exemplářů 16. 4. 2004.

Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*)

Vyskytuje se tu pravidelně od několika exemplářů až po max. 35 exemplářů – pozorováno 4. 6. 2004. Pravidelně hnízdí – zaznamenal jsem každoročně jednu rodinu, pouze v roce 1998 dvě rodiny, v roce 2004 pět rodin.

Polák velký (*Aythya ferina*)

Pravidelně se zde vyskytuje do několika desítek jedinců (poměrně neobvyklé maximum 107 exemplářů zaznamenáno 12. 3. 1997), zvýšená početnost byla v roce 2004. Nepravidelně hnízdí – jednu rodinu jsem pozoroval v letech 1996 a 2000, čtyři rodiny v roce 2004.

Polák malý (*Aythya nyroca*)

Výjimečné pozorování jednoho exempláře 8. 7. 2003.

Polák chocholačka (*Aythya fuligula*)

Pravidelně se zde vyskytuje do několika desítek jedinců, max. 125 exemplářů zaznamenáno 29. 3. 2004. Pravidelně hnízdí – pozoroval jsem zpravidla jednu rodinu, v roce 2000 dvě rodiny a v roce 2004 tři rodiny.

Slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*)

Pozoroval jsem je tu jednotlivě a zcela nepravidelně. Rodinu jsem zaznamenal v roce 1997 a 2002, v roce 2004 pak dvě rodiny.

Lyska černá (*Fulica atra*)

Pravidelně se zde vyskytuje do deseti jedinců, max. 48 exemplářů zaznamenáno 3. 9. 2004. Obvykle tu jeden až dva páry hnízdí, v roce 1999 hnízdily tři páry, v roce 2004 osm párů.

Racek chechtavý (*Larus ridibundus*)

Objevují se tu nepravidelně, většinou na jaře či na podzim – zpravidla ve velkých počtech: např. 29. 3. 2002 zaznamenáno 450 exemplářů, 29. 3. 2004 zaznamenáno 1000 exemplářů.

Rybák obecný (*Sterna hirundo*)

Nepravidelně, ale poměrně často se objevuje jeden až několik jedinců, max. osm exemplářů viděno 12. 6. 2002.

Ledňáček říční (*Alcedo atthis*)

Bývá zde téměř pravidelně jeden až několik jedinců, max. pět exemplářů zaznamenáno 26. 9. 2003. Pravidelně hnízdí na přílehlé Dyji, pravděpodobně občas i přímo na rybníku ve stržených březích ostrovů.

Rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*)

Každoročně tu hnízdí jeden pár, v roce 2004 zpívali čtyři samci.

V roce 2004 bylo na Zámeckém rybníku více vodních ptáků než v předcházejících letech, zejména pak zde v daleko větších počtech hnízdili. To se netýká volavek a kva-košů – tito ptáci tu sice hnízdí, ale potravu loví v širokém okolí. Největší nárůst byl zaznamenán u potápky malé, lysky černé, slípky zelenonohé a rákosníka velkého, dále pak u rzohlávky rudozobé, poláka velkého a poláka chocholačky, částečně i u kachny divoké a potápky roháče. Je evidentní, že ptákům rybníky bez násady kaprů vyhovují.

Ledňáček říční (foto Petr Macháček)